

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว21101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง กล้องจุลทรรศน์ใช้แสง

ครูผู้สอน

ครูอลงกรณ์

สุวรรณเพชร

ครูวรกันต์

รักพงษ์

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รหัสวิชา ว21101

ภาคเรียนที่ 1

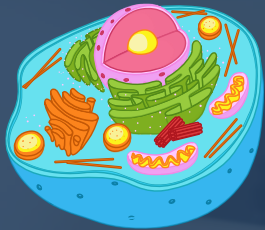
หน่วยการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 1

1

เรียนรู้ธรรมชาติ
ของวิทยาศาสตร์

2

หน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต

3

การดำรงชีวิตของพืช

4

สารในชีวิตประจำวัน

5

สารบริสุทธิ์

หน่วยการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 1

2

หน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต

กล้องจุลทรรศน์ใช้แสง

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1. อธิบายลักษณะของภาพจากกล้องจุลทรรศน์ใช้แสง
- 2. การสังเกต สังเกตภาพตัวอักษรจากกล้องจุลทรรศน์ใช้แสง

ช่วง

บอกข่าว

เล่าเรื่อง

บอกข่าว เล่าเรื่อง

สิ่งมีชีวิตที่มี **ขนาดเล็กที่สุด**
ที่นักเรียนเคยพบเจอคืออะไร

คำถามชวนคิด

หากสิ่งมีชีวิตมีขนาดเล็กเท่ากับ
ตัวเลขในแผ่นตัวเลขขนาดต่าง ๆ
นักเรียนจะสามารถมองเห็นตัวเลข
ทั้งหมดได้หรือไม่

A

คำตอบ

ไม่เห็น

คำถามชวนคิด

หากมองเห็นไม่ชัดหรือมองไม่เห็น
นักเรียนจะใช้**เครื่องมือ**อะไรบ้าง
เพื่อให้มองเห็นตัวเลขนี้ได้

A

คำตอบ

แว่นขยาย

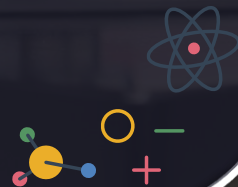
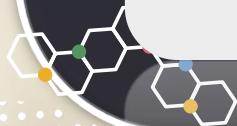
กล้องจุลทรรศน์

มือถือ

กล้องจุลทรรศน์ ใช้แสง

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

**กล้องจุลทรรศน์ใช้แสงมีส่วนประกอบอะไรบ้าง
และมีวิธีการใช้อย่างไร**

เผยแพร่โดย : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

ที่มา : <https://www.scimath.org/video-science/Item/8098-2018-05-02-06-34-59>

คำถามชวนคิด

กล้องจุลทรรศน์
ทำงานอย่างไร

A close-up photograph of a microscope's objective lenses and eyepiece, showing the metallic and glass components. The background is softly blurred.

A

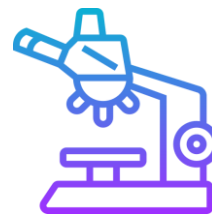
คำตอบ

กล้องจุลทรรศน์ใช้แสงทำงานได้โดย
ใช้แสงเป็นตัวช่วยในการทำให้มองเห็นภาพ
และใช้เลนส์นูนในการขยายภาพวัตถุให้
สามารถมองเห็นวัตถุที่มีขนาดใหญ่ขึ้น

คำถามชวนคิด

ภาพที่เห็นจากกล้องจุลทรรศน์ใช้แสง
มีลักษณะอย่างไร

กิจกรรมที่ 1

โลกใต้กล้องจุลทรรศน์
เป็นอย่างไร

ใบกิจกรรมที่ 1

โลกใต้กล้องจุลทรรศน์เป็นอย่างไร

จุดประสงค์

1. ระบุส่วนประกอบและบรรยายหน้าที่แต่ละส่วนประกอบของกล้องจุลทรรศน์ใช้แสง
2. อธิบายลักษณะของภาพจากกล้องจุลทรรศน์ใช้แสง

วัสดุและอุปกรณ์

1. ปากกา 1 ด้าม
2. กระดาษขาว ขนาด 1 เซนติเมตร x 1 เซนติเมตร 1-2 แผ่น
3. เทปใส 1 ม้วน
4. สไลด์ 1 แผ่น
5. แผ่นขยาย 1 อัน
6. กล้องจุลทรรศน์ใช้แสง 1 กล้อง

วิธีการดำเนินการ

1. สังเกตส่วนประกอบของกล้องจุลทรรศน์ใช้แสงและร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของส่วนประกอบต่าง ๆ โดยใช้ใบความรู้ที่ 1 กล้องจุลทรรศน์ใช้แสง ประกอบการทักกิจกรรม
2. เขียนตัวอักษรขนาดเล็กรวม 2-3 มิลลิเมตร บนกระดาษขาวที่ตัดไว้ วางกระดาษบนสไลด์และปิดด้วยเทปใส สังเกตตัวอักษรบนสไลด์และบันทึกผลให้ตรงตามที่เห็นทั้งขนาดและลักษณะของตัวอักษร
3. สังเกตตัวอักษรตัวหนึ่งขยาย บันทึกผลโดยการวาดภาพและเขียนบรรยายลักษณะของภาพ พร้อมทั้งเปรียบเทียบคุณภาพที่สังเกตด้วยคำพูด
4. สังเกตตัวอักษรตัวอีกของกล้องจุลทรรศน์ใช้แสง สังเกตและบันทึกผลโดยการวาดภาพและเขียนบรรยายลักษณะของภาพตัวอักษรบนแผ่นวางสไลด์ พร้อมระบุกำลังขยายของกล้องที่ใช้ โดยใช้เลนส์ใกล้วัตถุกำลังขยาย 4 เท่า จากนั้นปรับเป็นกำลังขยาย 10 เท่า และ 40 เท่า ตามลำดับ
5. เลื่อนจานหมุนเพื่อให้เห็นสไลด์ตัวกำลังขยาย 4 เท่า อดูดตรงบริเวณหัวเลื่อนสไลด์ที่มีตัวอักษรไปทางซ้าย ขวา บน และล่างสังเกตการเปลี่ยนแปลงของภาพและบันทึกผลโดยวาดภาพและเขียนบรรยายลักษณะของภาพ

ใบกิจกรรมที่ 1

โลกใต้กล้องจุลทรรศน์ เป็นอย่างไร

ใบงานที่ 1

โลกใต้กล้องจุลทรรศน์ เป็นอย่างไร

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่ www.dltv.ac.th

ใบงานที่ 1   โลกใต้กล้องจุลทรรศน์เป็นอย่างไร

คำชี้แจง
ให้นักเรียนบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับแบคทีเรียหรือสาหร่ายที่สนใจ

บันทึกผลการทำกิจกรรม

1. ภาพที่สังเกตเห็นจากกล้องจุลทรรศน์

_____

_____

_____

_____

_____

_____

2. ภาพที่สังเกตเห็นจากกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน
ขนาด 40X 100X และ 400X

_____

_____

_____

_____

_____

_____

3. ภาพที่สังเกตเห็นจากกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน
โครงสร้าง ขา ขาน และหาง

_____

_____

_____

_____

_____

_____

6   ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับเด็กและวัยรุ่น) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

คำถามที่เกี่ยวกับกิจกรรม

1. แบคทีเรียมีรูปร่างและขนาดหน้าตักเหมือนหรือแตกต่างจากกล้องจุลทรรศน์อย่างไร

_____

_____

_____

2. ภาพที่ถ่ายที่กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแตกต่างจากกล้องจุลทรรศน์อย่างไร

_____

_____

3. เมื่อปรับกำลังขยายของกล้องจุลทรรศน์ให้สูงขึ้น ภาพที่เห็นเป็นอย่างไร

_____

4. เมื่อปรับกำลังขยายของกล้องจุลทรรศน์ให้สูงขึ้น ภาพที่เห็นมีหรือต่างกันอย่างไร

_____

5. เมื่อปรับกำลังขยายของกล้องจุลทรรศน์ให้สูงขึ้น ภาพที่เห็นมีหรือต่างกันอย่างไร

_____

_____

6. จงอธิบายสรุปได้ใจอย่างไร

_____

_____

_____

7   ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับเด็กและวัยรุ่น) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

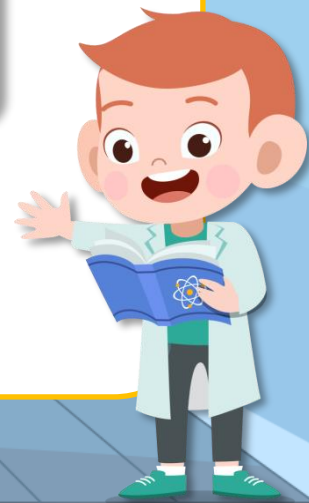
วิธีการดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

ภาพที่เห็นจาก
กล้องจุลทรรศน์ใช้แสง

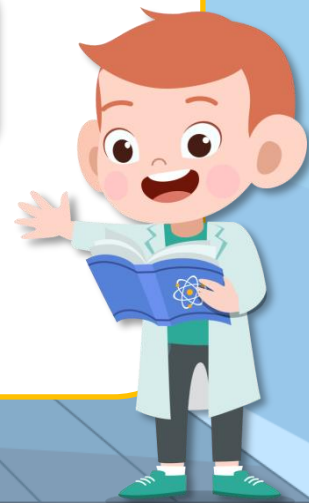

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

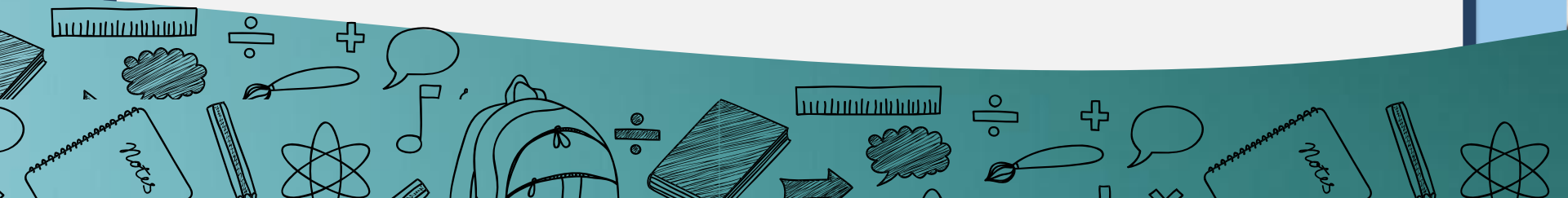
กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

จุดประสงค์

 ระบุส่วนประกอบและบรรยายหน้าที่
แต่ละส่วนประกอบของกล้องจุลทรรศน์ใช้แสง

 อธิบายลักษณะของภาพจากกล้อง
จุลทรรศน์ใช้แสง

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

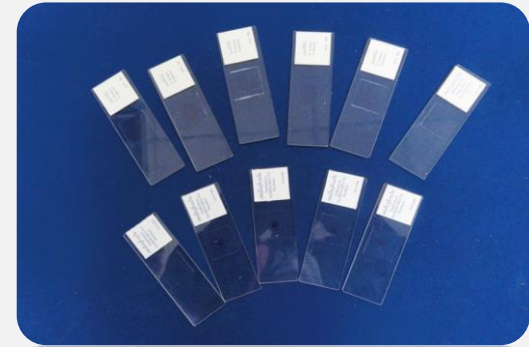
วิธีการดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

1. สังเกตส่วนประกอบ อ่านวิธีการใช้
และฝึกการใช้กล่องจุลทรรศน์ใช้แสง

2. ทำสไลด์ตัวอักษร

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

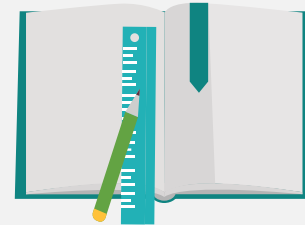

3. สังเกตสไลด์ตัวอักษร
ด้วยแว่นขยาย

4. สังเกตสไลด์ตัวอักษรด้วย
กล้องจุลทรรศน์ใช้แสง
กำลังขยาย 4 เท่า

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

5. เปลี่ยนกำลังขยายของกล้อง
จุลทรรศน์ใช้แสงจาก 4 เท่า เป็น
10 และ 40 เท่า ตามลำดับ

6. บันทึกผลการทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1

โลกใต้กล้องจุลทรรศน์
เป็นอย่างไร

ผลการทำกิจกรรม

1. ภาพที่สังเกตเห็นได้จากแว่นขยาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลการทำกิจกรรม

2. ภาพที่สังเกตได้หลังจากใช้เลนส์ใกล้วัตถุ
ขนาด 4X 10X และ 40X

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลการทำกิจกรรม

3. ภาพที่สังเกตเห็นจากการเลื่อนแท่นวางสไลด์
ไปทางซ้าย ขวา บน และล่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลการทำกิจกรรม

ผลการทำกิจกรรม

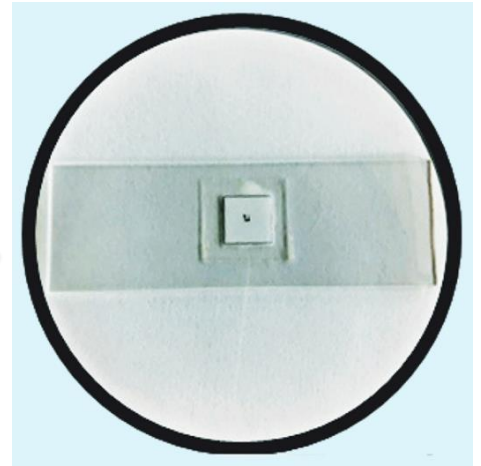

1. ภาพที่สังเกตได้จากแว่นขยาย

ภาพที่สังเกตได้จากแว่นขยาย
จะมีขนาดใหญ่ขึ้น

ก่อนสังเกตด้วยแว่นขยาย

หลังสังเกตด้วยแว่นขยาย

ผลการทำกิจกรรม

2. ภาพที่สังเกตได้หลังจากใช้เลนส์ใกล้วัตถุ

ขนาด 4X 10X และ 40X

ภาพที่ได้หลังจากใช้กล้องจุลทรรศน์

ใช้แสงกำลังขยายต่าง ๆ เป็นภาพหัวกลับ

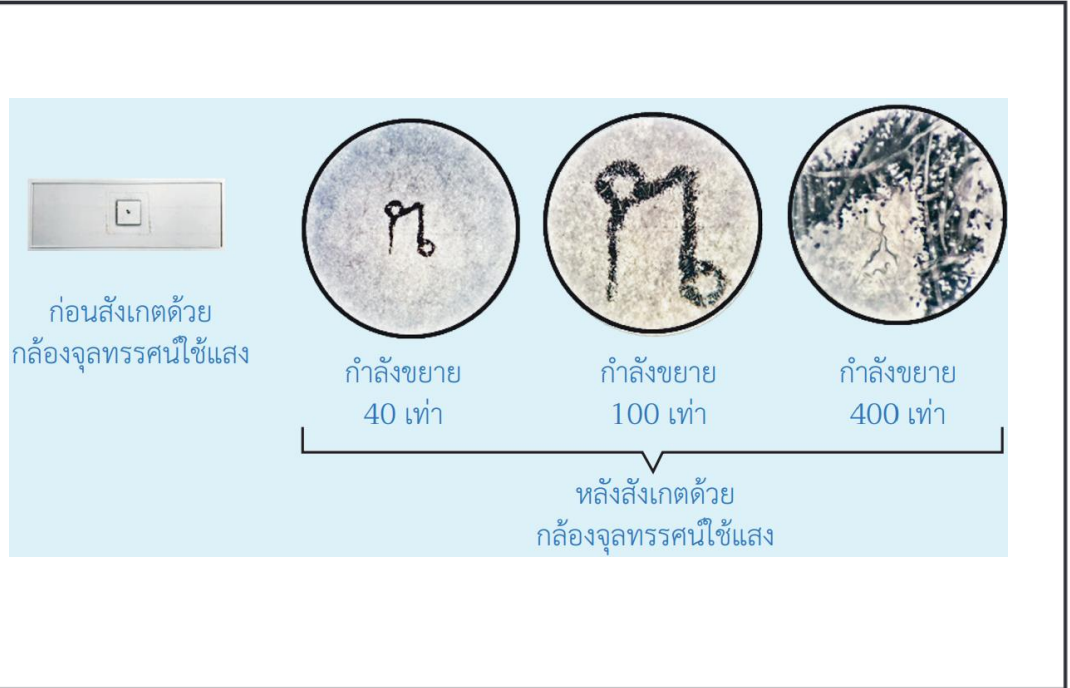
และกลับซ้ายเป็นขวาโดยมีขนาดใหญ่ขึ้น

ตามกำลังขยายที่เพิ่มมากขึ้น และพื้นที่

ภาพวัตถุที่เห็นจะน้อยลง แต่บริเวณ

ที่เห็นจะสังเกตรายละเอียดได้ชัดเจน

เพิ่มมากขึ้น

ผลการทำกิจกรรม

3. ภาพที่สังเกตได้จากการเลื่อนแท่นวางสไลด์

ไปทางซ้าย ขวา บน และล่าง

การเลื่อนแท่นวางสไลด์ไปทางซ้าย ขวา

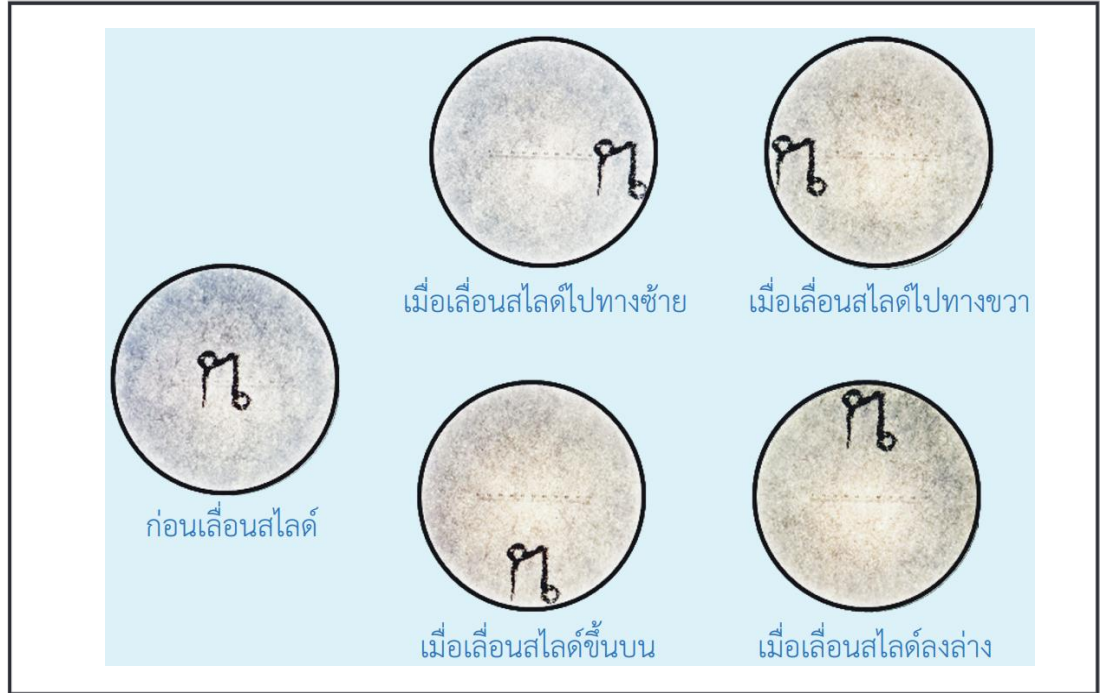
บน และล่าง จะสังเกตเห็นภาพ

เคลื่อนไปในทิศทางตรงกันข้าม

.....

.....

.....

คำถามท้ายกิจกรรม

คำถามท้ายกิจกรรม

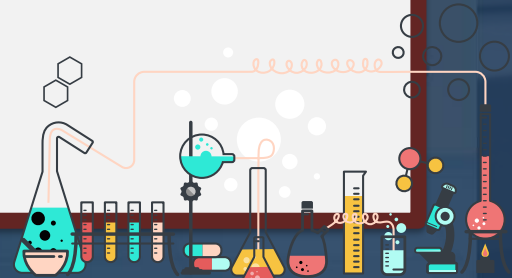
1. แวนขยายมีส่วนประกอบและ
หน้าที่เหมือนหรือแตกต่างกัน
จากกล่องจุลทรรศน์อย่างไร

คำตอบ

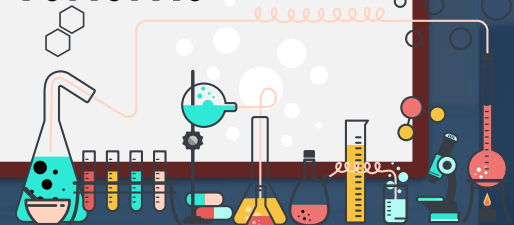
แวนขยายและกล้องจุลทรรศน์มีส่วนประกอบสำคัญ
คือ**เลนส์เหมือนกัน** แต่แวนขยายจะมีเลนส์เพียง 1 เลนส์
ในขณะที่กล้องจุลทรรศน์ประกอบด้วยระบบเลนส์หลายชั้นที่
ทำงานร่วมกัน มีทั้งเลนส์ใกล้ตา เลนส์ใกล้วัตถุ
และคอนเดนเซอร์

คำตอบ

นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น แหล่งกำเนิดแสง ปุ่มปรับภาพหยาบ ปุ่มปรับภาพละเอียด ทั้งแว่นขยายและกล้องจุลทรรศน์ช่วยทำให้ภาพของวัตถุที่เรามองเห็นให้มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าของจริง ทำให้เห็นรายละเอียดต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น

คำถามท้ายกิจกรรม

2. ภาพอักษรที่สังเกตจาก

กล้องจุลทรรศน์มีลักษณะ**แตกต่างกัน**

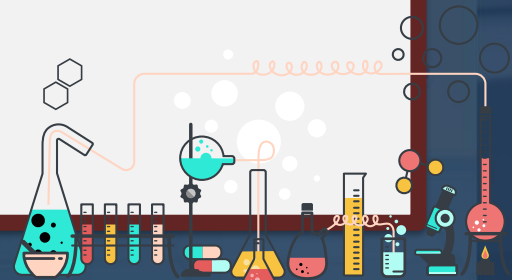
จากแว่นขยายอย่างไร

คำตอบ

ภาพอักษรที่มองเห็นจากกล้องจุลทรรศน์จะมีขนาดใหญ่ขึ้น หัวกลับ และกลับซ้ายเป็นขวา ส่วนภาพอักษรที่มองเห็นจากแว่นขยายจะมีขนาดใหญ่ขึ้นเท่านั้น

คำถามท้ายกิจกรรม

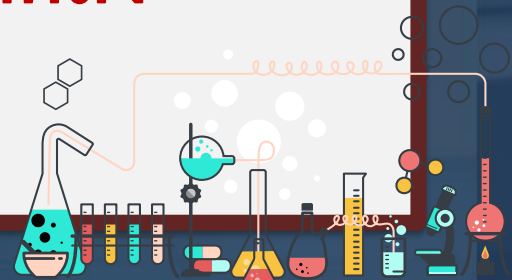
3. เมื่อปรับกำลังขยายของ
เลนส์ใกล้วัตถุให้สูงขึ้น
ภาพที่เห็นเป็นอย่างไร

คำตอบ

เมื่อปรับกำลังขยายของเลนส์ใกล้วัตถุให้สูงขึ้น
ภาพที่ปรากฏจะมีขนาดใหญ่ขึ้นตามลำดับ
แต่ขอบเขตหรือบริเวณของวัตถุที่เห็นจะลดลง

คำถามท้ายกิจกรรม

4. เมื่อเลื่อนวัตถุไปทางซ้าย ขวา บน
และล่าง ภาพที่เห็นจากกล้องจุลทรรศน์

จะเปลี่ยนตำแหน่งไปอย่างไร

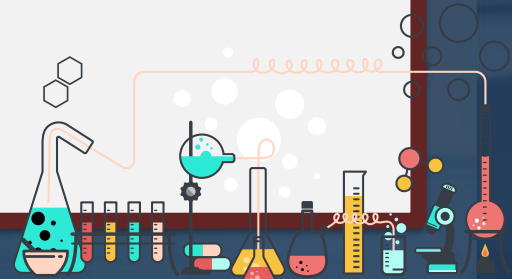

คำตอบ

เมื่อเคลื่อนวัตถุไปทางซ้าย ภาพที่ปรากฏจะ
เลื่อนไปทางขวา และเมื่อเคลื่อนวัตถุขึ้นด้านบน
ภาพที่ปรากฏจะเลื่อนลงด้านล่าง

คำถามท้ายกิจกรรม

5. เมื่อพบปัญหาขณะใช้กล้องจุลทรรศน์
เช่น ไม่เห็นภาพ ภาพไม่ชัดเจน
ภาพที่เห็นมืดหรือสว่างเกินไป
จะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

คำตอบ

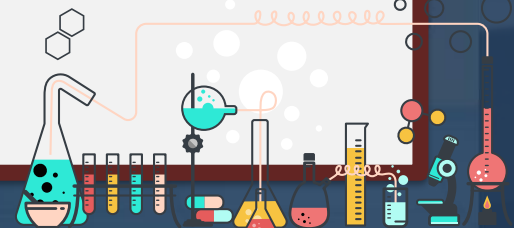
1. เมื่อไม่พบภาพ ควรปรับ**เลนส์ใกล้วัตถุ**ให้เป็นกำลังขยายต่ำสุดก่อน และลดระดับ**แท่นวางวัตถุ**ลงให้ต่ำที่สุด แล้วเลื่อนสไลด์ให้ตำแหน่งของวัตถุที่ต้องการศึกษาอยู่ที่ตำแหน่งส่อง หรืออยู่ตรงกับตำแหน่งของเลนส์ของคอนเดนเซอร์มองผ่านเลนส์ใกล้ตาเพื่อหาภาพของวัตถุ โดยค่อย ๆ หมุน**ปุ่มปรับภาพหาย**ให้แท่นวางวัตถุเลื่อนขึ้น จนกระทั่งเห็นภาพของวัตถุชัดเจน

คำตอบ

2. เมื่อภาพไม่ชัดเจน ควรปรับ**ปุ่มปรับภาพละเอียด**เพื่อให้
เห็นวัตถุชัดเจนมากขึ้น
3. เมื่อภาพที่เห็นมืดหรือสว่างเกินไป ควรปรับที่**ปุ่มปรับ
แสงและไดอะแฟรม** เพื่อให้ความเข้มแสงและปริมาณแสงเข้าสู่
ลำกล้องอย่างเหมาะสม

คำถามท้ายกิจกรรม

6. จากกิจกรรม

สรุปได้ว่าอย่างไร

คำตอบ

กล้องจุลทรรศน์ใช้แสงเป็นเครื่องมือที่ใช้ศึกษาวัตถุที่มีขนาดเล็ก ภาพจากกล้องจุลทรรศน์ใช้แสงจะ**ใหญ่กว่าวัตถุ**และเป็น**ภาพหัวกลับ**และ**กลับซ้ายเป็นขวา** เมื่อเปลี่ยนเลนส์ใกล้วัตถุ ภาพที่เห็นจะมีขนาดใหญ่ขึ้นตาม กำลังขยายที่มากขึ้น เมื่อเลื่อนสไลด์ ภาพที่เห็นจากกล้องจุลทรรศน์จะ**เคลื่อนไปในทิศทางตรงกันข้าม**

สรุปบทเรียน

กล้องจุลทรรศน์ใช้แสงเป็นเครื่องมือที่ใช้
ศึกษาวัตถุที่มีขนาดเล็ก ภาพจากกล้อง
จุลทรรศน์ใช้แสงจะใหญ่กว่าวัตถุและเป็น
ภาพหัวกลับและกลับซ้ายเป็นขวา

สรุปบทเรียน

เมื่อเปลี่ยนเลนส์ใกล้วัตถุ ภาพที่เห็นจะมี
ขนาดใหญ่ขึ้นตามกำลังขยายที่มากขึ้น เมื่อเลื่อน
สไลด์ภาพที่เห็นจากกล้องจุลทรรศน์จะเคลื่อนไป
ในทิศทางตรงกันข้าม

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

เซลล์ของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ

รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว21101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 1 เซลล์ของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เป็นอย่างไร
2. ใบงานที่ 1 เซลล์ของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เป็นอย่างไร
3. ใบความรู้ที่ 1 หน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่

www.dltv.ac.th

